

Ortaokul Öğrencilerinin Dijital Platformlardaki Müzik Dinleme Alışkanlıklarının İncelenmesi: Özel Okul Örneği

An Investigation of Middle School Students' Music Listening Habits on Digital Platforms: The Case of a Private School

Ceren Türker Erdem

Akdeniz Üniversitesi, Antalya, Türkiye,
cerenturkerrrr@gmail.com,
ror.org/01m59r132

Geliş Tarihi/Received: 31.10.2024
Kabul Tarihi/Accepted: 24.02.2025
Yayınlanma Tarihi/ Available Online:
17.04.2025

Öz: Son yıllarda dijital platformlar, müzik dinleme alışkanlıklarını önemli ölçüde değiştirmiştir. Spotify, Apple Music, YouTube gibi platformlar, gençlerin müzik erişimini kolaylaştırarak çeşitli türlerde müzik dinleme imkânı sunmaktadır. Bu araştırma ortaokul öğrencilerinin ilgi duyduğu müzik türleri, bu müzikleri hangi araçlarla tükettikleri ve dinleyici alışkanlıklarını dijital platformlar üzerinden nasıl gerçekleştirdiklerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında Antalya'nın Konyaaltı ilçesinde bulunan özel bir okulun ortaokul kademesinde öğrenim gören 230 öğrenciye ulaşılmıştır. Öğrencilerin müzik dinleme alışkanlıklarını tespit etmeyi amaçlayan sorulardan oluşan bir anket uygulanmış olup elde edilen anket verilerinin analizi ise SPSS programında betimsel istatistik yöntemi ile yapılmıştır. Elde edilen verilerin analizleri tablo ve grafikler halinde araştırmanın bulgular bölümünde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müzik Tercihleri, Müzik Dinleme Alışkanlıkları, Dijital Müzik Dinleme Platformları

Abstract: In recent years, digital platforms have significantly transformed music listening habits. Platforms such as Spotify, Apple Music, and YouTube facilitate young people's access to music, offering opportunities to listen to various genres. This research aims to identify the music genres that middle school students are interested in, the tools they use to consume this music, and how they engage with listening habits through digital platforms. The study reached 230 students enrolled in the middle school level of a private school located in the Konyaaltı district of Antalya. A questionnaire consisting of questions aimed at determining the students' music listening habits was administered, and the analysis of the obtained survey data was conducted using descriptive statistics in the SPSS program. The results of the analysis are presented in the findings section of the research in the form of tables and graphs.

Keywords: Music Preferences, Music Listening Habits, Digital Music Platforms

Extended Abstract

Music is an essential part of human culture and plays a significant role in the social, emotional, and cognitive development of individuals. Adolescence, in particular, is a critical period during which music listening habits are formed. With the rapid advancement of digital technology in recent years, the ways in which music is consumed have undergone profound changes. Digital platforms such as Spotify, Apple Music, and YouTube facilitate access to music for young people, allowing them to discover genres they could not previously access. In this context, examining the music preferences and listening habits of middle school students is a topic worthy of exploration, both in its individual and social dimensions. The impact of students' music preferences on their social interactions, emotional states, and identity formation presents a significant area of research for educators and scholars. Furthermore, the role of music education in relation to these habits is a critical consideration for the development of future music education strategies.

This study aims to identify the music listening habits of middle school students attending a private school in the Konyaaltı district of Antalya. The research seeks to analyze the music genres that students are interested in, the tools they use to listen to this music, and their listening habits on digital platforms.

The findings are expected to provide important insights into music education and the cultural development of youth.

In this context, the research investigates questions such as which music genres are most preferred by middle school students on digital platforms and which digital platforms they use to listen to music. In recent years, digital platforms have significantly altered music listening habits. Particularly, popular digital music platforms like Spotify, Apple Music, and YouTube have made it easier for young listeners to access music and experience various genres. This research aims to explore the music genres that middle school students are interested in, the tools they use to listen to this music, and their listening habits on digital platforms. A total of 230 middle school students from a private school in the Konyaaltı district of Antalya participated in the study. A survey consisting of questions aimed at determining students' music listening habits was administered, and the data obtained were analyzed using descriptive statistics through SPSS software. The analysis of the collected data is presented in the findings section of the research in the form of tables and graphs.

Purpose of the study:

The purpose of this study is to conduct a detailed analysis of the music genres that students are interested in, the tools they use for listening, and their listening habits on digital platforms. In this context, the study aims to explore the implications of digital music consumption in education while considering the factors influencing students' music preferences.

Methodology:

A descriptive quantitative research design was employed to reveal middle school students' music listening practices outside of school and their listening habits on digital platforms. The study group consisted of middle school students receiving music education at a private school in Antalya. Data collection was conducted through a survey method, and the obtained data were analyzed using descriptive statistics in the SPSS program. Necessary institutional permissions for conducting the research were obtained, participants were informed about the study, and participation was based on voluntary consent. The absence of guidance during the research process enhanced the reliability of the data.

Findings:

The findings indicate that the most preferred digital platform for music listening, regardless of gender, is Spotify. Among the reasons for preferring digital platforms, the ease of access to desired music is particularly prominent. The most preferred music genre was found to be foreign pop music, with mobile phones being the primary listening device. Additionally, it was observed that music listening predominantly occurs in home environments. Social media emerged as the most influential factor affecting music preferences.

Conclusion and discussion:

The research concludes that middle school students primarily prefer Spotify as their digital music platform due to its capacity to facilitate easy access to desired music. The shift toward digital music platforms is transforming the music listening habits of youth daily. The preference for digital platforms over traditional listening methods indicates a significant transformation in the consumption of music. The effective operation of Spotify's extensive music library and recommendation algorithms enriches students' music discovery experiences. The study found that foreign pop music is the most frequently listened-to genre among middle school students, and social media plays a significant role in its popularity among youth. Additionally, the dynamic and catchy melodies of this genre contribute to its frequent listening. The results also indicate that middle school students prefer to listen to music primarily at home, using mobile phones as their preferred media device. Both male and female students

are significantly influenced by social media and peer groups while listening to music. This study demonstrates that adolescents maintain a strong relationship with technology and mass media and that they access their preferred genre—popular music—through these channels. This further affirms the media's influence on music and underscores the need to re-evaluate the interests of students in planning music education, with an emphasis on music lessons as a primary source. In this context, it is essential for music educators to possess comprehensive knowledge of popular music genres.

1. Giriş

Müzik, insan kültürünün önemli bir parçasıdır ve bireylerin sosyal, duygusal ve bilişsel gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle ergenlik dönemi, müzik dinleme alışkanlıklarının şekillendiği kritik bir dönemdir. Müzikle belli bir yaş gurubu arasındaki ilişkileri ele alan çalışmalar en çok ergenlik dönemi üzerine yoğunlaşmıştır. Bunun nedeni müziğin yaş gurupları içinde en önemli olduğu yaş döneminin ergenlik dönemi olmasıdır. “Müziğin ergenlerin yaşamında önemli bir güç olduğu ifade edilmektedir” (Kuyucu, 2020). “Ergenler müziği bir mesaj vermek için, kim olduklarını göstermek için ya da nasıl bilinmek istediklerinin mesajını vermek için kullanabilirler. “Bu anlamda müzik ergen için en güçlü iletişim araçlarından biridir” (Erdem, 2011). Son yıllarda dijital teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte müzik dinleme biçimleri de köklü değişiklikler göstermiş bu da ergenlerin müzikal kimliklerini ifade etme ve mesajlarını iletme aracı olarak kullanımında yeni boyutlar açmıştır. Spotify, Apple Music ve YouTube gibi dijital platformlar, gençlerin müziğe erişimini kolaylaştırarak, daha önce erişemedikleri türleri keşfetmelerine olanak tanımaktadır. Bu araçlar, sadece müzik dinlemekle kalmayıp, aynı zamanda ergenlerin kendi yaratıcı projelerini oluşturabilmelerine de olanak tanır. “Dijitalleşen müzik dünyası, ergenlerin kültürel ifade biçimlerini şekillendirmelerine yardımcı olurken, kimliklerini de geliştirmelerine katkı sağlar” (Green, 2017). Sosyal medya ve müzik paylaşım platformları, ergenlerin sadece müzik dinlemelerini değil, aynı zamanda kendi müziklerini yaratıp topluluklarla paylaşmalarını teşvik etmektedir. Bu süreç, müziği bir öğrenme ve ifade biçimi olarak daha erişilebilir kılarken, aynı zamanda sosyal etkileşimlerin ve toplumsal kimliklerin şekillendiği bir alan yaratmaktadır. Bu bağlamda, ortaokul öğrencilerinin müzik tercihleri ve dinleme alışkanlıkları hem bireysel hem de sosyal yönleriyle incelenmeye değer bir konudur. Öğrencilerin müzik tercihlerinin, sosyal etkileşimleri, duygusal durumları ve kimlik oluşumları üzerindeki etkileri, eğitimciler ve araştırmacılar için önemli bir araştırma alanı sunmaktadır. Ayrıca, müzik eğitiminin bu alışkanlıklar üzerindeki rolü, gelecekteki müzik eğitim stratejilerinin geliştirilmesinde dikkate alınması gereken bir unsurdur.

Bu çerçevede yola çıkılan bu çalışmada ise Antalya’nın Konyaaltı ilçesinde bulunan özel bir okulda öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin dijital platformlarda müzik dinleme alışkanlıklarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma, öğrencilerin ilgi duyduğu müzik türlerini, bu müzikleri dinlerken kullandıkları araçları ve dijital platformlar üzerinde dinleme alışkanlıklarını analiz etmeyi hedeflemektedir. Elde edilen bulgular, müzik eğitimi ve gençlerin kültürel gelişimi konularında önemli çıkarımlar sağlayacaktır.

Bu bağlamda çalışmada, ortaokul öğrencileri dijital platformlarda en çok hangi müzik türlerini tercih etmektedir ve öğrenciler, müzik dinlerken hangi dijital platformları kullanmaktadır? gibi sorulara yanıt aranmıştır.

1.1. Devlet okulları ve özel okullarda müzik eğitimi

Türkiye’de yer alan eğitim kurumlarında müzik dersi sınıf düzeylerine ve ders saatlerine göre düzenlenmektedir. İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında zorunlu olan müzik dersi lise kurumlarında seçmeli ders olarak yer almaktadır. Bu kurumlarda verilen müzik eğitimi Millî Eğitim Bakanlığı’nın belirlediği müfredata göre yapılmaktadır. Müzik Eğitimi özellikle, kültürün aktarılması, toplumsal ve siyasal bütünleşme ile eğitimin bir değişim aracı oluşuna katılır. Toplumun değer, norm ve yaptırımlarının tanıtılmasına yardımcı olur. Müzik eğitiminin bu rollerinde eğitim müfredatında yer

alan okul şarkıları ve marşların rolü vardır. Eğitimin, ideolojinin kabulü ve meşrulaştırılmasındaki rolü, müzik eğitimini de içine almıştır. Bu haliyle müzik eğitiminin egemen ideolojinin meşrulaştırıcısı, bu ideolojinin savunucusu bir müfredat paralelinde işlendiği söylenebilir (Regelski, 2005).

Devlet okullarında teoriye dayalı ve toplu işlenen müzik dersi müfredatı öğrencilerin uygulamada yetersiz kalmasına ve derse olan algısının olumsuz yönde etkilenmesine yol açabilmektedir. Burland ve Davidson (2001), toplu müzik eğitiminin öğrencilerin yaratıcı düşünme yeteneklerini sınırlandırabileceğine dikkat çektikleri "Investigating Social Processes in Group Musical Composition" isimli makalelerinde toplu müzik eğitiminde öğrencilerin daha standart müzikal formata uymaya zorlandıklarını ve bireysel yaratıcı yeteneklerinin çoğu zaman ikinci planda kaldığını belirtmektedir. Aynı görüşleri benimseyen Hargreaves ve North (1997), "The Social Psychology of Music" adlı çalışmada toplu işlenen müzik derslerinde öğrencilerin birbirlerine kıyasla daha az kişisel geri bildirim aldığını ve bu durumun öğrencinin gelişimine engel olduğunu tartışmaktadır. Miksza (2012), "The Development of a Measure of Self-Regulated Practice Behavior for Beginning and Intermediate Instrumental Music Students" adlı makalesinde, öğrencilerin teknik becerilerinin gelişmesinin, genellikle daha küçük ve özelleştirilmiş gruplarda veya bireysel derslerde daha iyi sonuçlar verdiğini belirtmektedir. Toplu grup çalışmalarında öğrencilerin teknik açıdan daha yavaş gelişebileceği, çünkü bireysel geribildirim ve dikkat eksikliği olduğu ifade edilmiştir. Sawyer, R. K. (2006), "The New Science of Learning" adlı çalışmada ise, toplu grup çalışmasının öğrencilerin motivasyonunu nasıl etkilediğini incelemiştir. Çalışmada, büyük gruplarda eğitim alırken öğrencilerin katılımının daha düşük olduğu ve kişisel ilgi görmedikleri için motivasyonlarının zayıfladığına dair bulgulara yer verilmiştir. Toplu grup eğitimlerinin ve teoriye dayalı yaklaşımın, özellikle yaratıcı düşünme ve bireysel gelişim açısından sınırlayıcı etkiler yapabileceğini göstermektedir. Bireysel eğitim veya daha küçük gruplarla yapılan çalışmalarda ise öğrencilerin teknik becerilerinin, yaratıcılıklarının ve motivasyonlarının daha hızlı geliştiğini söylemek mümkündür. Özel okullarda ise müzik dersinin branşlara ayrılma imkânı sağlaması, öğrencilerin yatkın oldukları ve ilgi duydukları enstrümanlara yoğunlaşmalarını sağlayarak hem teoriden çıkıp uygulamaya geçmelerine hem de dersin daha işlevsel bir hal almasını sağlamaktadır. Ancak özel okullarda verilen çalgı eğitimi her ne kadar müzik eğitimine farklı bir bakış açısı kazandırmaya çalışsa da popüler kültürün etkisi ve bireyin sosyo-kültürel birikimi bu müzik tercihleriyle örtüşmeyebilir.

1.2. Müzik tercihleri

Yağışan'a göre (2013), müzik; bireyler üzerinde oldukça yüksek bir etkiye sahiptir. Müziğin bireyler üzerindeki bu etkisi, kişinin içinde bulunduğu baskın karakter özellikleriyle, ailesel, çevresel, sosyolojik, kültürel, eğitim durumu gibi pek çok başka faktör hatta içinde bulunulan ruhsal durum, sosyal statü, yaş, cinsiyet, gibi etkenlerle şekillense de söz, ezgi, ritim, volüm, armoni, frekans gibi çeşitli müziksel unsurlarla da değişim gösterebilmektedir.

Müzik tercihini sözel ve davranışsal tercih olarak iki başlıkta ele alan Price (1986), eğitim ve aile çevresi ile gelişen, müzikal biçim, baskı ve hoşlanma derecesi gibi sosyal ve müzikal faktörlere dayanan tercihi sözel tercih olarak adlandırırken, konser katılımları, albüm/ kayıt satın alımları ve spesifik bir türü dinlemek gibi sözel olmayan farklılık gösteren tepkileri ise davranışsal tercih olarak tanımlamıştır.

LeBlanc'a göre (1980), müzik zevki boşlukta kazanılmaz. İlgili bireyin yaşam tarzının ayrılmaz bir parçasıdır ve kültürel, tarihi, toplumsal, ailesel ve akran grubu geçmişini yansıtır. Bir kişinin bir müzik parçasını beğenip beğenmeyeceği hiyerarşik bir dizi faktöre bağlıdır. Hiyerarşinin en alt seviyesinde müziğin doğası ve dinleme durumu yer alır. Bu, müziğin fiziksel özelliklerini, karmaşıklık düzeyini, birey için anlamını ve performansın kalitesini içerir. Dinleme durumu, sunulduğu medyayı ve mevcut olan kişileri içerir: Dinleyicinin akran grubunun üyeleri, aile üyeleri, otorite figürleri – örneğin öğretmen. Bu başlangıç seviyesinin ötesinde bir dizi faktör filtre görevi görür. Birincisi işitme kolaylığı, dinleme sürecine verilen dikkat düzeyi, dinleyicinin o anki ruh hali gibi fizyolojik ve psikolojik faktörler vardır.

Bunlardan herhangi biri dikkatli dinlemeyi engelleyebilir. Filtreleme işleminin devam etmesi, bireyin dinleme sürecine kendisinin getirdiği şeylerdir; müziğe ilişkin işitsel hassasiyet düzeyi, müzik eğitimi düzeyleri; kişilikleri (özellikle yeni deneyimlere genel olarak açık olup olmadıkları); ve cinsiyetleri, etnik grupları, sosyo-ekonomik durumları ve olgunlukları. Örneğin küçük çocukların çok çeşitli müziklere olumlu tepki verdiğini, ergenlerin ise popüler müziği tercih ettiğini biliyoruz. Bunların hepsi dinleme sürecinin nasıl yürütüldüğünü, neye dikkat edildiğini ve dinleyicinin müziği nasıl işlediğini etkiler. Bu filtrelerden geçen müzik işlenir. Bu, bütünsel bir düzeyde meydana gelebilir veya dinleyici, enstrümantasyona, yapıya, stile vb. dikkat ederek ayrıntıları not edebilir. Daha sonra müziği beğenip beğenmediklerine karar vermek için yeterli bilgiye sahip olup olmadıklarına dair bir yargıya varılır. Daha fazla bilgiye ihtiyaç duyulabilir, bu durumda müzik tekrar dinlenebilir veya dinlemeye daha dikkatli devam edilebilir. Birey daha sonra tercih kararını verebilecek konumda olacaktır. Belirli müzik türlerine yönelik tercihlerin geliştirilmesini etkileyen faktörler bu nedenle karmaşıktır.

Berlyne'ne göre (1971, 1972, 1974), müzik gibi sanatsal bir uyarana ilişkin tercihlerimiz onların bizde yarattığı "uyarıcı potansiyel" (arousal potential) ile ilişkilidir. Bu uyarılma psikofizyolojik düzeydedir ve beynimizdeki ARAS isimli sistemde işlem görmektedir. Uyarıcı düzeyi yüksek müzikler bu işitme sisteminde yüksek düzeyde aktivasyona neden olmakta, bir başka deyişle dinleyen estetik olarak yüksek düzeyde uyarılmaktadır (Akt., Özmenteş, 2017).

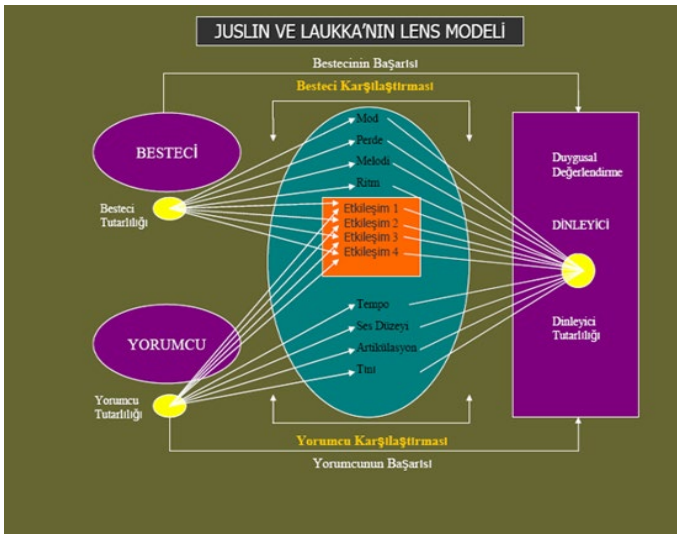
Deneysel estetik alanında yapılan çalışmalar da aslında bu psikofizyolojik yaklaşıma dayanmakta ve katılımcıların dinledikleri müziklere verdikleri nabız, galvanik deri tepkisi ve otonom sinir sistemindeki çeşitli uyarılma durumlarının kontrolü ile yürütülmüştür (North & Hargreaves, 2008, akt. Özmenteş, 2017).

Müzik tercihleri yaşa bağlı gelişimine bakacak olursak net bir şey söylemek doğru olmaz. Hargreaves'in (1982) alanyazına kazandırdığı "açık kulak" (open-earedness) kavramı bu durumu açıklar niteliktedir. Aslında bu kavram çocukların her türlü müziğe açık, belirgin tercihler geliştirmemiş olma durumunu ifade eder. LeBlanc (1991), da aynı kavrama dayanarak müzik tercihlerinin yaşam boyu değişimini etkileyen faktörleri incelemiştir.

Müzikle belirli bir yaş grubunun ilişkisini inceleyen çalışmaların genellikle ergenlik döneminde ağırlıklı olduğunu belirten Şenel (2013), bunun nedenini müziğin bu yaş grubunda önemli bir rol oynadığını ve müziğin ergenlerin yaşamında yönlendirici bir güç olduğunu araştırmalardan yola çıkarak açıklamıştır. Şenel çalışmasında Campbell ve arkadaşlarının (2007), müziğin, ergenler arasında sosyal bağlar kurmalarına ve farklı kültürel durumlarda kabul görmelerine olanak tanıdığını ifade ettiklerini belirtmiştir ve yine Crozier'e göre (1997), yalnız müzik dinleme eylemi ergenlerin kendilerini keşfetmelerinde büyük rol oynadığını belirtirken Zillman ve Gan (1997), ergenlerin müziği farklılaşma aracı olarak gördüklerini ve pop müziği yöneldiklerini öne sürdüğünü belirtmiştir. Yıllar içerisinde, müzik tercihleri üzerine farklı yaklaşım, teori ve modeller oluşturulmuştur.

Resim 1

Juslin ve Laukka'nın Lens Modeli

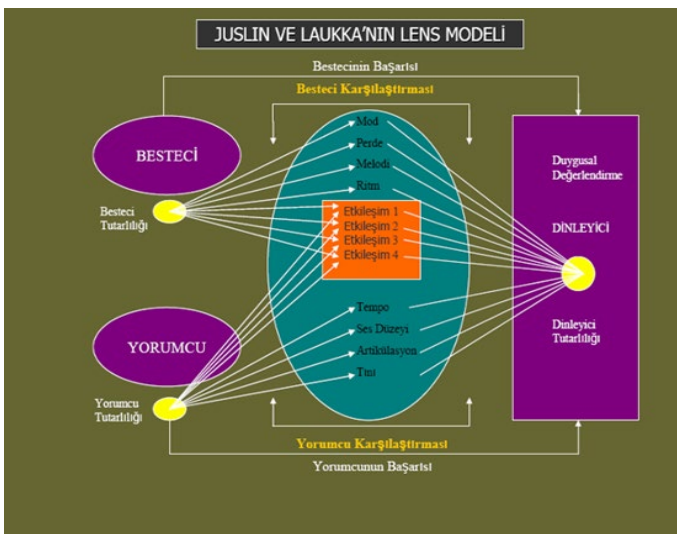

Kaynak: (Erdal, 2009)

Bu modelde, besteci, yorumcu ve dinleyici arasındaki müzik iletişimini sağlayan müzik unsurları iki ana kategoriye ayrılıyor. Bestecinin ve yorumcunun kullandığı müzik unsurları, dinleyiciyle etkileşim içinde bir bütün olarak işlev görmektedir.

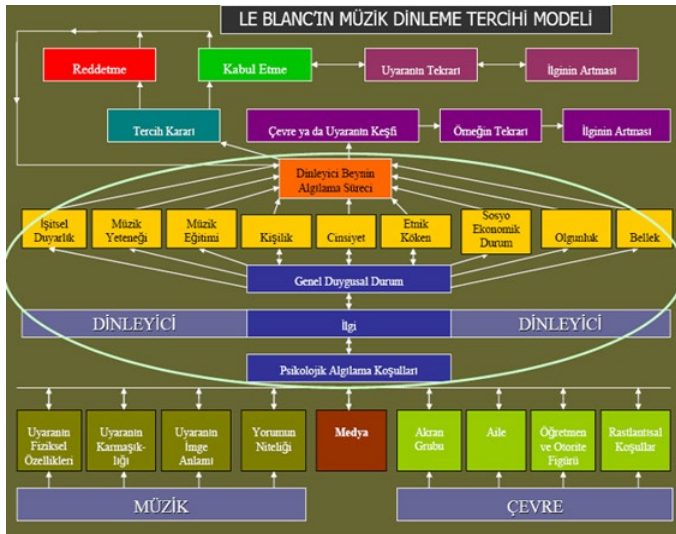
Resim 2

Prince'in Müzik Dinleme Modeli

Kaynak: (Erdal, 2009)

Dinleyicinin ilk kez deneyimlediği bir müzik dinleme etkinliği sırasında algısındaki bilişsel süreçleri açıklamaya yönelik bir model olan Prince müzik dinleme modeli, müzik dinlerken bilişsel süreçlere odaklanarak 3 ana kategoride müzik dinleme etkinliğini yapılandırmıştır. Dinleyici ile ilişkili değişkenler modelin en üstüne, tepki örneklemeleri ortaya ve bir grup algılama sürecine ilişkin değişkenler de en alta yerleştirilmiştir.

Resim 3*Le Blanc'ın Müzik Dinleme Tercih Modeli*

Kaynak: (Erdal, 2009)

Bu modeller arasında en geniş kapsamlı olanı Le Blanc'a aittir. Le Blanc, modelini sadece müzik dinleme tercihleri üzerine oluşturmuştur. Bir bireyin müzik beğenisini etkileyen pek çok değişken içermekte ve bu değişkenler hiyerarşik bir yapı ile düzenlenmiştir. Sol alt köşede müzikle ilgili değişkenler, sağ köşede ise çevresel uyarılarla bağlantılı değişkenler yer alıyor. Psikolojik algılama koşulları, ilgi ve genel duygusal durum, bireyin kendisiyle ilgili temel değişkenlere bağlanmış. Beynin algılama sürecinin ardından, tercih kararını ve bu kararın pekişmesini etkileyen diğer değişkenleri gözlemleyebiliyoruz.

1.3. Dijital müzik dinleme platformları

Gelişen teknoloji müzik sektöründe de değişikliklere yol açmış ve beraberinde dijital müzik dinleme platformlarını da günümüze kazandırmıştır. Spotify, Youtube, Fizy, Apple Music, Deezer gibi dijital müzik dinleme platformlarının hayatımıza girmesi ile birlikte her geçen gün bu platformların kullanımı yaygınlaşmıştır. Tüm bu gelişimler doğrultusunda insanların müzik dinleme alışkanlıkları gelişerek dönüşüme uğramıştır. Bu nedenle insanların değişen müzik eğilimlerini saptamak önemli bir boyut kazanmıştır.

Müzikte dijitalleşmenin temellerine bakacak olursak; 1990'lı yılların başında MP3'ün icadı ve 2000'lerin başında kullanımının gelişmesinin ardından müziğin dijital ortamlarda pazarlanmaya başlaması ile klasik müzik pazarlama yöntemlerini kullanan firmaların egemenliğinin azalmasına yol açmıştır. 1999 yılında ilk dijital müzik paylaşım platformu olan Napster piyasaya sürülmüş fakat telif sorunları nedeniyle kapatılmıştır (Robinson & Halle, 2002). Ardından 2001 yılında Apple şirketinin piyasaya sürdüğü İpod aletinin ortaya çıkmasıyla birlikte devrim niteliğinde bir durum gerçekleşmiştir. İpod insanların kendi istekleri ve tercihleri doğrultusunda şarkıları cihaza indirerek müzik dinlemelerini sağlamaktaydı ve dolayısıyla tarihte ilk kişisel ve dijital müzik dinleme cihazı olma devrimi İpod ile başlamıştır (Luckman, 2008). 2003 yılında Apple iTunes isimli müzik dinleme platformunu piyasaya sürmüştür. Daha sonra 2006 yılında Daniel Ek ve Martin Lorentzon tarafından İsveç'te kurulan Spotify, günümüzde en yaygın dijital müzik dinleme platformlarından biridir (Haupt, 2012). Spotify içinde yaklaşık 30 milyondan fazla şarkı barındırmakta ve bu şarkı arşivine günde 20 binden fazla şarkı eklemektedir. Bu sayede yeni çıkan albümlere kolaylıkla erişim sağlanabilmektedir. Spotify sosyal bir platform gibi kullanılmakta ve kullanıcılar istedikleri kişileri takip ederek onların müzik listesine erişebilmektedir (Ergün, 2016). Ücretli veya ücretsiz müzik dinleme imkânı sunan Spotify, kullanıcılarına geniş bir müzik yelpazesi sunarken aynı zamanda kişiselleştirilmiş müzik listeleri

oluşturma özelliğini de sunar. Ardından Turkcell adlı operatörün yeni bir isimle müzik servisi sunmaya başlaması ile 2008 yılında kurulan Fizy, bu platformları takip eden isim olmuştur.

2. Yöntem

2.1. Araştırma deseni

Ortaokul öğrencilerinin müzikal tercihlerini ve dijital platformlarda müzik dinleme alışkanlıklarını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada nicel araştırma desenlerinden betimsel model kullanılmıştır. Balcı'ya göre (2018), niceliksel araştırmaların çoğu (1) betimsel araştırmalar ve (2) nedensel ilişkileri ortaya çıkarmayı amaçlayan araştırmalar olmak üzere iki formda sınıflandırılabilir. Betimsel araştırmalar temelde "nedir" ve "ne idi"yi bulma amacındadır. Mikszka ve Elpus'a göre ise (2018), betimsel araştırma tasarımı, "belirli bir olgudaki varyasyonu gözlemlemek veya belgelemek amacıyla sistematik bilgi edinimi" olarak tanımlanmıştır.

2.2. Veri toplama araçları, verilerin analizi

Ortaokul öğrencilerinden oluşan çalışma grubuna anket yöntemi ile sorular sorularak veriler elde edilmiş olup SPSS programında betimsel istatistik yapılarak analiz edilmiştir. Betimsel istatistik genelde çok sayıda birimden elde edilen verileri özetlemeyi, verileri niteliklerine göre ayırmayı amaçlar (Büyüköztürk, 1993 akt. Balcı, 2018).

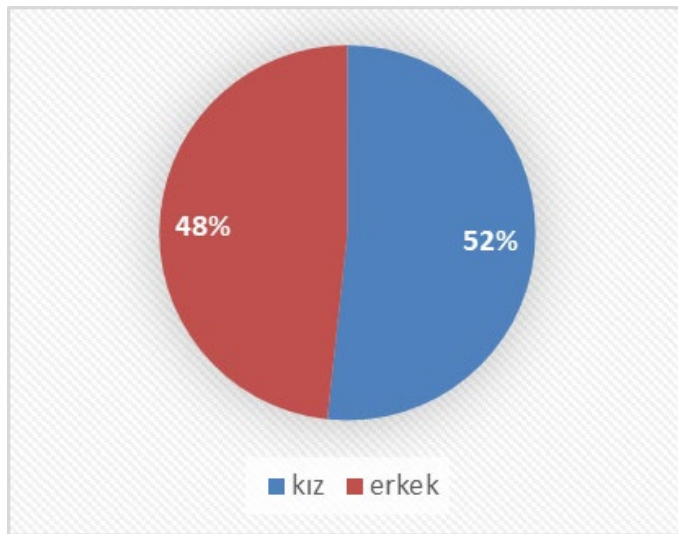
Çalışmanın gerçekleştirilmesi için gerekli kurumlardan izin alınmış olup, katılımcılar çalışma öncesi bilgilendirilmiş ve gönüllülük esas alınarak çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırma süresi boyunca katılımcılar hiçbir şekilde yönlendirilmemiş ve çalışma etiği açısından katılımcıların isimleri çalışmada kullanılmamıştır.

2.3. Çalışma grubu

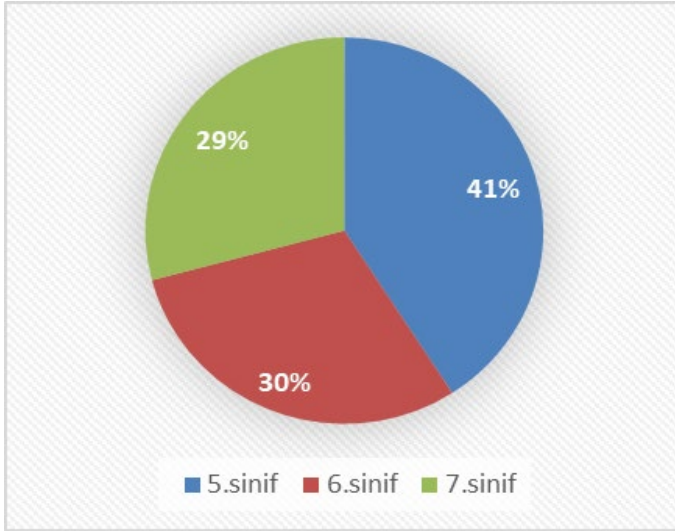
Araştırmanın çalışma grubunu Antalya ilindeki bir özel okulda öğrenim gören ve bu okulda müzik dersi alan ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Aşağıdaki tabloda çalışma grubunun sınıf ve cinsiyet bilgilerine ait kişisel bilgilere yer verilmiştir.

Grafik 1

Ortaokul Öğrencilerinin Cinsiyet Dağılımları

Grafik 1'e göre araştırmaya katılan ortaokul 5,6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin %52'si kızlardan, %48'i erkeklerden oluşmaktadır.

Grafik 2*Ortaokul Öğrencilerinin Sınıf Düzeyleri*

Grafik 2’de görüldüğü üzere, 5 sınıf düzeyinde toplam 94 öğrenci, 6.sınıf düzeyinde 69 ve 7 sınıf düzeyinde 67 öğrenci olmak üzere araştırmaya toplamda 230 öğrenci katılım göstermiştir.

Araştırmanın yürütüldüğü özel okulun ortaokul kademesinde müzik dersleri haftada 1 saat olup, bu derste öğrenciler belirli branşlara ayrılmaktadır. Öğrenciler, istekleri ve fiziksel özelliklerine göre yapılan kulak tarama testi sonrasında hangi alanda eğitim alacaklarına karar verilir. Haftada 1 saatlik müzik dersinde, her öğrenci kendisi için belirlenmiş olan alan dersine katılır. Okulda toplam 7 farklı alanda eğitim verilmektedir: piyano, keman, çello, gitar, yan flüt, bateri ve koro. Bu ders saatlerinde toplu çalışma yapılmaz ve her öğrenci, yerleştiği enstrümanın müfredatına göre ilerler.

3. Bulgular

Bu bölümde, araştırmanın problemine ilişkin verilerin istatistiksel olarak çözümlenmesi ile elde edilen bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir. Anket soruları ve sorulara verilen yanıtlar tablolastırılarak sunulmuştur.

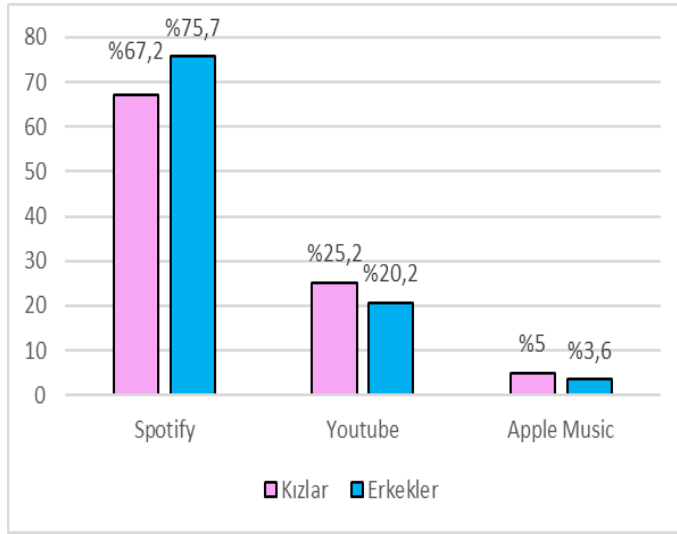
3.1. Tercih edilen dijital müzik dinleme platformları

“Ortaokul öğrencilerinin tercih ettikleri dijital müzik platformları nelerdir?” sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu yanıtlar aşağıda önce tablo halinde sonrasında grafik halinde verilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 1*Ortaokul Öğrencilerinin Tercih Ettikleri Dijital Müzik Platformları*

Dijital platformlar	f	%
Spotify	164	71,3
Youtube	53	23,0
Apple Müzik	10	4,3
Diğer	3	1,3

Tablo 1’de görüldüğü üzere, ortaokul öğrencilerinin %71,3’ü Spotify’ı, %23’ü Youtube, %4,3’ü ise Apple Music’i dijital müzik dinleme platformu olarak tercih ettiklerini belirtmişlerdir. %1’lik kısımda ise verilen yanıtlar arasında Fizy platformu yer almaktadır.

Grafik 3**Müzik Dinleme Platformu Tercihi Cinsiyete Göre Dağılım**

Cinsiyete göre elde edilen verilerde, Erkek öğrencilerin %75,7'si Spotify platformundan müzik dinlerken kızların %67,2'si tercih etmektedir. Kız öğrencilerin %25,2'si Youtube'u tercih ederken, erkeklerin %20,2'si tercih etmektedir. Apple Music ise kız öğrencilerin %5'i tarafından tercih edilirken erkek öğrencilerin %3,6'sı tarafından tercih edilmektedir. Grafikten elde edilen veriler doğrultusunda kız ve erkek öğrencilerin birbirine yakın tercihler yaptığını söylemek mümkündür.

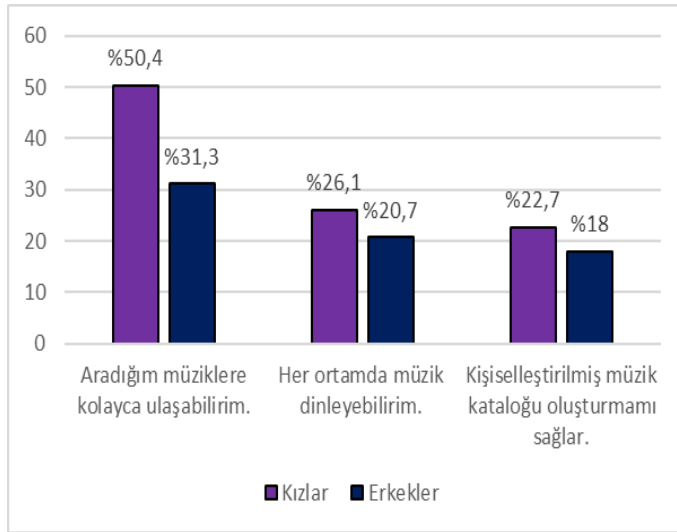
3.2. Dijital müzik dinleme platformlarının tercih edilme nedenleri

“Neden dijital müzik dinleme platformlarını tercih ediyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlar aşağıda önce tablo daha sonrasında grafik olarak verilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 2**Müzik Dinleme Platformlarını Tercih Etme Nedenleri**

	f	%
Aradığım müziklere kolayca ulaşabilirim.	128	55,7
Her ortamda müzik dinleyebilirim.	54	23,5
Kişiselleştirilmiş müzik kataloğu oluşturmamı sağlar.	47	20,4
Diğer	1	0,4
Toplam	230	100

Ortaokul öğrencilerinin neden dijital müzik dinleme platformlarını tercih ettiklerine bakıldığında %55,7'lik çoğunluğun aradığı müziklere kolayca ulaşabildiği için dijital müzik dinleme platformunu tercih ettikleri, %23,5'lik kesimin her ortamda müzik dinleyebildiği için ve %20,4'lük kısmın ise kişiselleştirilmiş müzik kataloğu oluşturmamı sağladığı için tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Grafik 4*Dijital Müzik Dinleme Platformlarını Tercih Etme Nedenleri Cinsiyet Dağılımı*

Cinsiyete göre elde edilen veriler doğrultusunda dijital müzik dinleme platformlarını tercih etme nedenlerine kız öğrencilerin %50,4'ü "aradığım müziklere kolayca ulaşabilirim" yanıtını verirken erkeklerin %31,3'ü aradığı müziklere kolayca ulaşabildiğini ifade etmişlerdir. Kız öğrencilerin %26,1'i "her ortamda müzik dinleyebilirim" yanıtını verirken erkek öğrencilerin %20,7'si her ortamda müzik dinleyebilirim yanıtını vermiştir. Kız öğrencilerin %22,7'si "kişiselleştirilmiş müzik kataloğu oluşturmamı sağlar" yanıtını verirken erkek öğrencilerin %18'i bu yanıtı vermiştir. Verilen yanıtlardan da anlaşılacağı üzere öğrencilerin en çok tercih etmiş olduğu müzik dinleme platformu Spotify, öğrencilerin aradıkları müziklere kolayca ulaşabildikleri ve aradıkları her müziği kolayca bulabildikleri için tercih edildiği düşünülmektedir.

3.3. Dijital platformlardan dinledikleri müzik türleri

"Dijital müzik dinleme platformlarından en çok hangi müzik türünü tercih ediyorsunuz?" sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlar aşağıda önce tablo daha sonrasında grafik olarak verilmiş ve yorumlanmıştır.

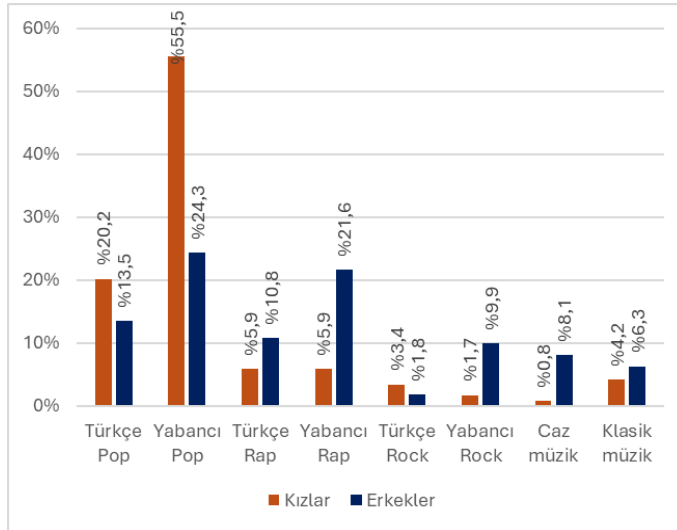
Tablo 3*Ortaokul Öğrencilerinin Dijital Müzik Dinleme Platformlarında Dinledikleri Müzik Türleri*

Müzik Türleri	f	%
Türkçe Pop	39	17,0
Yabancı Pop	93	40,4
Türkçe Rap	19	8,3
Yabancı Rap	31	13,5
Türkçe Rock	6	2,6
Yabancı Rock	13	5,7
Caz Müzik	10	4,3
Türk Halk Müziği	1	0,4
Klasik Müzik	12	5,2
Diğer	6	2,6
Toplam	230	100

Ortaokul öğrencilerinin en çok hangi müzik türünü tercih ettiğine bakıldığında; %40,4'ü Yabancı Pop, %17'si Türkçe Pop, %13,5'i Yabancı Rap, %8,3'ü Türkçe Rap, %5,7'si Yabancı Rock, %5,2'si Klasik Müzik, %2,6'sı Türkçe Rock ve %3'lük bir kısmı da "diğer" müzikleri tercih etmiştir. Diğer tercih edilen müzikler arasında Alternatif Rock, Punk, Elektro Müzik ve Arabesk müzik yanıtları yer almaktadır. Günümüzde sosyal medya araçlarının artması ve kolay ulaşılabilirliğinin olması ve bu sosyal medya platformlarında pop müziklerin etkisinin fazla olması nedeni ile en çok tercih edilen müzik türünün yabancı pop müzik olduğu düşünülmektedir.

Grafik 5

Dijital Müzik Dinleme Platformlarında Dinlediği Müzik Türleri Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyete göre grafik dağılımına bakıldığında; kız öğrencilerin de erkek öğrencilerin de en çok dinledikleri müzik türü yabancı pop müzik olmuştur. Ancak kız öğrencilerin %55,5'i yabancı pop müzik türünü dinlediklerini belirtirken erkek öğrencilerin %24,3'ü bu müzik türünü dinlediklerini ifade etmişlerdir. Kız ve erkek öğrencilerin yabancı pop müzik türünü dinleme oranları arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin Yabancı pop müzikten sonra en çok tercih ettikleri müzik türü %20,2 oranla Türkçe pop iken erkek öğrencilerin %21,6 oranla Yabancı rap müzik olmuştur. Erkek öğrencilerin müzik tercihlerini %10,8 ile Türkçe rap müzik takip ederken kız öğrencilerin %5,9 'u Türkçe ve yabancı rap müzik olmuştur. Grafik doğrultusunda kız öğrenciler tarafından en az tercih edilen müzik türü Caz müzik iken erkek öğrenciler tarafından en az tercih edilen müzik türü ise Türkçe Rock müzik olmuştur.

3.4. Dijital müzik dinleme platformlarında müzik dinleme sıklıkları

"Hangi sıklıkta dijital platformlarda müzik dinlersiniz?" ve "Dijital platformlarda müzik dinlemeye ayırdığınız vakit ortalama ne kadardır?" sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlar aşağıda önce tablo daha sonrasında grafik olarak verilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 4

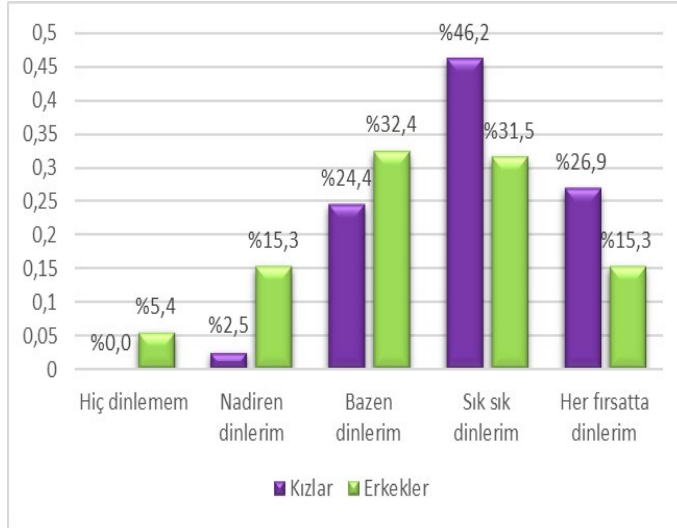
Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Dinleme Sıklıkları

	f	%
Hiç dinlemem.	6	2,6
Nadiren dinlerim.	20	8,7
Bazen dinlerim.	65	28,3
Sık sık dinlerim	90	39,1
Her fırsatta dinlerim	49	21,3
Toplam	230	100

Ortaokul öğrencilerinin müzik dinleme sıklıklarına bakıldığında; %39'u sık sık müzik dinlediklerini, %28,3'ü bazen dinlediklerini, %21,3'ü her fırsatta dinlediklerini, %2,6'sı ise hiç müzik dinlemediklerini belirtmişlerdir.

Grafik 6

Müzik Dinleme Sıklıkları Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyete göre müzik dinleme sıklıklarına bakıldığında; kız öğrencilerin %46,2'si "sık sık müzik dinlerim" yanıtını verirken, erkek öğrencilerin %31,5'i bu yanıtı vermiştir. Kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin müzik dinleme sıklıkları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin %32,4'ü "bazen dinlerim" yanıtını verirken, kız öğrencilerin %24,4'ü "bazen dinlerim" şeklinde yanıt vermiştir. Kız öğrenciler %26,9 oranında "her fırsatta dinlerim" yanıtını verirken erkek öğrencilerin %15,3'ü her fırsatta müzik dinlediğini ifade etmiştir.

3.5. Müzik dinledikleri ortam

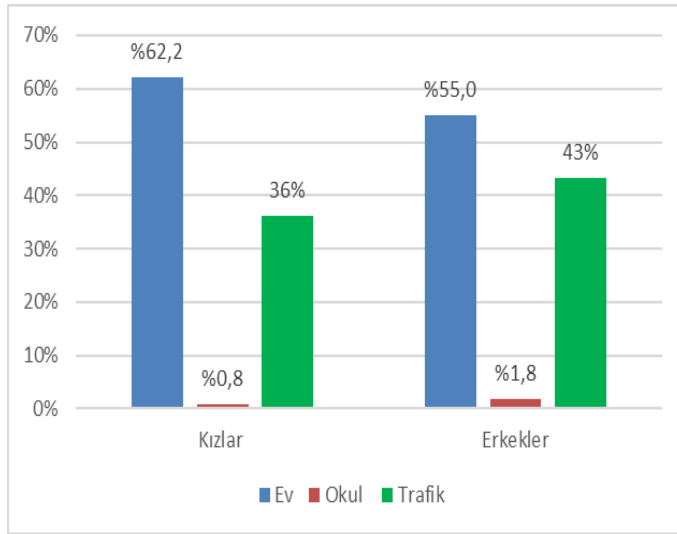
"En çok hangi ortamdayken dijital platformlardan müzik dinlersiniz?" sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlar aşağıda önce tablo daha sonrasında grafik olarak verilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 5

Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Dinledikleri Ortamlar

Ortamlar	f	%
Ev	135	58,7
Okul	1	0,4
Trafik	91	39,6
Diğer	3	1,3
Toplam	230	100

Ortaokul öğrencilerinin en çok hangi ortamda müzik dinlediklerine bakıldığında; %58,7'si evde müzik dinlediklerini, %39,6'sı trafikte, %1,3'ü diğer ortamlarda ve 0,4'ü ise okulda dinlediklerini belirtmişlerdir. Diğer ortamda müzik dinlediklerini tercih eden öğrencilerinin %1,3'ünün verdiği yanıtlar ise spor yaparken müzik dinlemeyi tercih ettikleri yönünde olmuştur. Ortaokul öğrencilerinin günün büyük çoğunluğunun okul ortamında geçmesi ve bu süre boyunca medya araçlarını kullanamadıkları için en fazla müzik dinleme ortamının ev olduğu düşünülmektedir.

Grafik 7*Müzik Dinledikleri Ortamlar Cinsiyet Dağılımı*

Ortaokul öğrencilerinin müzik dinledikleri ortamların cinsiyet dağılımına bakıldığında; kız öğrencilerin %62,2'si evde dinlediklerini belirtirken, erkek öğrencilerin %55'i evde müzik dinlediklerini belirtmişlerdir. Erkek öğrencilerin %43'ü en çok trafikte müzik dinlediklerini belirtirken, kız öğrencilerin %36'sı trafikte müzik dinlediklerini ifade etmişlerdir. Kız öğrenciler erkek öğrencilere kıyasla ev ortamında daha fazla müzik dinlerken, erkek öğrenciler ise trafikte kız öğrencilerden daha fazla müzik dinlemektedir.

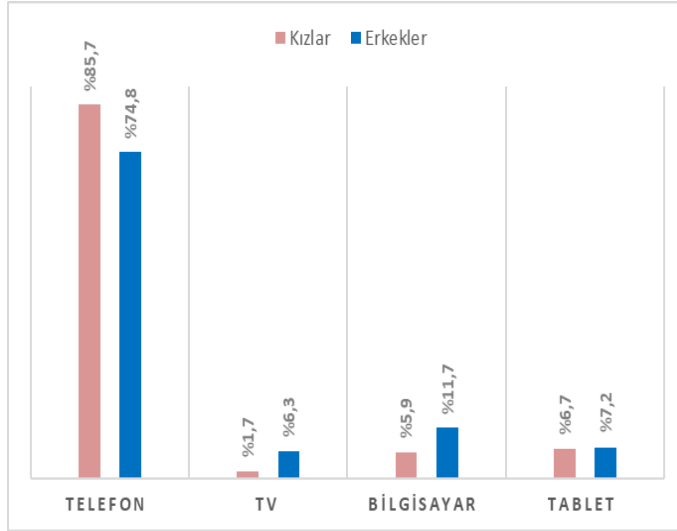
3.6. Müzik dinleme araçları

Araştırmanın altıncı alt problemi olan “Dijital müzik dinleme platformlarını aşağıdakilerden hangisi aracılığıyla kullanmayı tercih edersiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlar aşağıda önce tablo daha sonrasında grafik olarak verilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 6*Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Dinleme Araçları*

Medya Araçları	f	%
Telefon	185	80,4
TV	9	3,9
Bilgisayar	20	8,7
Tablet	16	7

Ortaokul öğrencilerinin hangi medya aracılığı ile dijital müzik dinleme platformlarına bakıldığında; %80 gibi büyük çoğunluğun telefon aracılığı ile müzik dinlediği saptanmıştır. %9'u bilgisayardan müzik dinlediğini belirtirken %7'si tableten ve %4'ü Televizyondan müzik dinlediğini belirtmiştir. Ortaokul öğrencilerinin neredeyse tamamının aileleri ile iletişim kurma gerekçesi ile telefona sahip oldukları ve mobil cihazlardaki uygulamaların basit ve kullanışlı olması taşınabilirliği ve çevrimdışı dinleme gibi avantajlarıyla birleşmesi, dijital müzik platformlarının en çok telefonlardan tercih edilmesine sebep olduğu düşünülmektedir.

Grafik 8*Tercih Edilen Müzik Dinleme Araçları Cinsiyet Dağılımı*

Tercih edilen müzik dinleme araçlarının cinsiyete göre dağılımına bakıldığında; Kız öğrencilerin %85,7'si, erkek öğrencilerin ise %74,8'i en çok cep telefonu aracılığıyla müzik dinlediklerini belirtmişlerdir. Erkek öğrencilerin tercih ettikleri müzik dinleme aracını %11,7 oranı ile "bilgisayar" yanıtı takip ederken, kız öğrencilerin %6,7 ile "tablet" yanıtı takip etmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin en az müzik dinlemeyi tercih ettikleri medya aracının ise "televizyon" olduğu tespit edilmiştir.

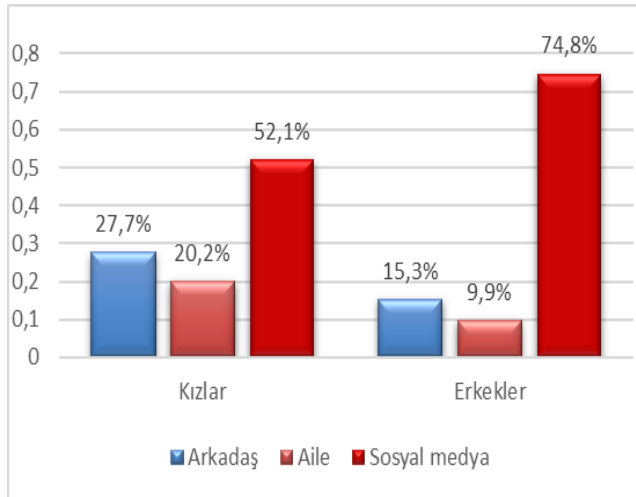
3.7. Müzik seçimini etkileyen faktörler

"Dijital müzik platformlarından müzik dinlerken en çok hangisinden etkilenirsiniz?" sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlar aşağıda önce tablo daha sonrasında grafik olarak verilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 7*Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Dinlerken Etkilendikleri Kişiler*

	f	%
Arkadaşımdan	50	21,7
Ailemden	35	15,2
Sosyal medyadan	145	63

Ortaokul öğrencilerinin müzik dinlerken en çok kimden etkilendiğine bakıldığında %63 gibi büyük çoğunluğun sosyal medyadan duydukları müziklerden etkilenecek müzik tercihlerini belirledikleri saptanmıştır. %22'si ise arkadaşlarında etkilendiklerini belirtirken, %15'i ise ailesinden etkilenecek müzik tercihinde bulunduğunu belirtmiştir. Ortaokul öğrencilerinin arkadaş çevrelerinden aldıkları sosyal kabul ve grup kimliği arayışıyla müzik tercihlerini belirlediği ve arkadaşlarıyla benzer müzik zevklerini paylaşarak ilişkilerini güçlendirirken aynı zamanda popüler kültür trendlerini takip etme ve yeni müzik türlerini keşfedebildiği için en çok akranlarından etkilendiği düşünülmektedir.

Grafik 9*Müzik Seçimini Etkileyen Faktörler Cinsiyet Dağılımı*

Cinsiyet dağılımına göre müzik seçimini etkileyen faktörlere bakıldığında; Erkek öğrencilerin %74,8'i, kız öğrencilerin ise %52'si sosyal medyadan etkilenerek müzik tercihlerini belirlediklerini ifade etmişlerdir. Kız öğrencilerin %27,7'si arkadaşlarından etkilenerek müzik tercihi yaptığını belirtirken erkekler ise %15,3 oranla arkadaşlarından etkilendiklerini ifade etmişlerdir. Kız öğrencilerin %20,2'si ailesinden etkilendiğini belirtirken, erkek öğrencilerin ise %9,9'u aileden etkilenerek müzik tercihi yaptıklarını belirtmişlerdir.

4. Sonuç

Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda, ortaokul öğrencilerinin en çok tercih ettikleri dijital müzik platformunun Spotify olduğu ve aradıkları müziklere kolayca ulaşabilme imkânı sunduğu için dijital müzik dinleme platformlarını kullandıkları sonucuna varılmıştır. Dijital müzik platformlarına yönelim, gençlerin müzik dinleme alışkanlıklarını her geçen gün değiştirmektedir. Geleneksel müzik dinleme yöntemleri yerine dijital platformların tercih edilmesi, müziğin tüketim biçiminde bir dönüşüm yaşandığını gösterir niteliktedir. Spotify'nın geniş müzik kütüphanesinin ve öneri algoritmalarının etkili bir şekilde çalışması, öğrencilerin müzik keşif deneyimlerini zenginleştirmektedir. Ortaokul öğrencilerinin en fazla dinledikleri müzik türünün Yabancı pop müzik olduğu ve dijital müzik dinleme platformlarında sık sık müzik dinledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Yabancı pop müziğin gençler arasında popülerlik kazanmasındaki nedenlerden birinin sosyal medya olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca dinamik ve akılda kalıcı melodilerin olması bu müzik türünün çok dinlenmesinde rol oynadığını da söylemek mümkündür. Ortaokul öğrencilerinin en fazla ev ortamında müzik dinlemeyi tercih ederken aynı zamanda en çok müzik dinlemeyi tercih ettikleri medya aracının ise telefon olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Kız ve erkek öğrencilerin müzik dinlerken en çok etkilendikleri faktör sosyal medya ve arkadaş çevresinden oluşmaktadır. Bu çalışma sonucunda ergenlerin teknoloji ve kitle medyası ile güçlü bir ilişki içinde oldukları ve tercih ettikleri müzik türü olan popüler müziği bu araçlar vasıtasıyla dinledikleridir. Bu durum aynı zamanda medyanın müzik üzerindeki etkisini yeniden doğrular. Bununla birlikte okul müzik eğitiminde birincil kaynağın müzik dersleri olması doğrultusunda öğrencilerin ilgi alanlarına göre ders planlamalarının yeniden değerlendirilmesi gerekliliğine vurgu yapabiliriz. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin de popüler müzik türleri hakkında kapsamlı literatüre sahip olması bir sorumluluk haline gelebilir.

Bu araştırmadan elde edilen bulguların, sosyoekonomik faktörler ışığında değerlendirilip örneklem grubu genişletilerek bir devlet okulunda da tekrarlanması, müzik eğitimi üzerindeki etkileri daha kapsamlı bir şekilde incelememize olanak tanıyacaktır. Bu tür bir genişletilmiş analiz, müzik eğitime dair daha derinlemesine çıkarımlar yapılmasını sağlayarak, alandaki yaklaşımlara katkıda bulunacaktır. Bu bağlamda araştırma, sonraki yapılacak çalışmalara ışık tutar niteliktedir.

Kaynakça

- Balcı, A. (2018). Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler. *Pegem Atıf İndeksi*, 001-398.
- Burland, K., & Davidson, J. W. (2001). Investigating social processes in group musical composition. *Research Studies in Music Education*, 16(1), 46-56.
- Campbell, P. S., Connell, C., & Beegle, A. (2007). Adolescents' expressed meanings of music in and out of school. *Journal of Research in Music Education*, 55(3), 220-236.
- Crozier, W. R. (1997). Music and social influence. In D. J. Hargreaves & A. C. North (Eds.), *The social psychology of music* (pp. 67-83). Oxford University Press.
- Erdal, B. (2009). *Müzik türlerinin tercih edilmesinde kişilik özellikleri ve beğeni ilişkisi* [Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü]. Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Erdem, C. (2011). Ergenin müzik ile iletişimi. *Türk Pediatri Arşivi*, 46(11).
- Ergün, E. (2016). Türkiye'de kullanılan online müzik platformları: Spotify örneği. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 6(2), 114-118.
- Green, L. (2017). *How popular musicians learn: A way ahead for music education*. Routledge.
- Hargreaves, D. J. (1982). The development of aesthetic reactions to music. *Psychology of Music*, 10(2), 51-54.
- Hargreaves, D. J., & North, A. C. (Eds.). (1997). *The social psychology of music*. Oxford University Press.
- Haupt, J. (2012). Spotify. *Notes*, 69(1), 132-138.
- Kuyucu, M. (2020). Dijital ve geleneksel medyanın z kuşağının müzik dinleme alışkanlıklarına olan etkisi. *Ispac 4th International Conference On Social Sciences & Humanities*, s.182-195.
- LeBlanc, A. (1980). Outline of a proposed model of sources of variation in musical taste. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 63, 29-34.
- LeBlanc, A. (1991). Müzik tercihi araştırmasında bazı cevaplanmamış sorular. *Müzik Eğitime Katkıları*, 66-73.
- Luckman, S. (2008). Music and the internet: Filesharing, the iPod revolution and the industry of the future. In S. Homan & T. Mitchell (Eds.), *Sounds of then, sounds of now: Popular music in Australia* (pp. 181-198). ACYS Publishing.
- Miksza, P. (2012). The Development of a Measure of Self-Regulated Practice Behavior for Beginning and Intermediate Instrumental Music Students. *Journal of Research in Music Education*, 59, 321- 338.
- Miksza, P., & Elpus, K. (2018). *Design and analysis for quantitative research in music education*. Oxford University Press.
- North, A., & Hargreaves, D. (2008). *The social and applied psychology of music*. OUP Oxford.
- Özmenteş, G. (2017). *Müzikte gelişim ve öğrenme: Kuram, model ve yaklaşımlar*. Lap Lambert Academic Publishing.
- Price, H. E. (1986). A proposed glossary for use in affective response literature in music. *Journal of Research in Music Education*, 34(3), 151-159.
- Regelski, T. A. (2005). Music and Music Education: Theory and praxis for 'making a difference'. *Educational Philosophy and Theory*, 37(1), 7-27.

- Robinson, L., & Halle, D. (2002). Digitization, the Internet, and the Arts: eBay, Napster, SAG, and e-Books. *Qualitative sociology*, 25, 359-383.
- Sawyer, R. K. (2006). The new science of learning. In R. K. Sawyer (Ed.), *The Cambridge handbook of the learning sciences* (pp. 1-18). Cambridge University Press.
- Şenel, O. (2013). *Müzik algısı, müzik tercihi ve sosyal kimlik bağlamında müzikte önyargı ve kalıpyargı* [Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi.
- Yağışan, N. (2013). Üniversite öğrencilerinin müzik tercihleri ve saldırganlıkla ilişkisi. *SED-Sanat Eğitimi Dergisi*, 1(2), 96-113.
- Zillmann, D., & Gan, S. (1997). Musical taste in adolescence. In D. J. Hargreaves & A. C. North (Eds.), *The social psychology of music* (pp. 161-187). Oxford University Press.

Makale Bilgi Formu

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Yapay Zeka Bildirimi: Bu çalışmada, metinlerin ilk taslağının oluşturulması, dil ve anlatımın geliştirilmesi amacıyla yabancı kaynakların Türkçe'ye çevrilmesi ve teknik ifadelerin sadeleştirilmesi amacıyla OpenAI tarafından geliştirilen ChatGPT adlı yapay zekâ modeli sınırlı ölçüde kullanılmıştır. Ancak, tüm içerik yazar tarafından gözden geçirilmiş, bilimsel ve etik sorumluluk tamamen yazar tarafından üstlenilmiştir. ChatGPT yalnızca yardımcı bir araç olarak kullanılmış, veri analizi, sonuç yorumlama ve bilimsel katkı aşamalarında yapay zekâya başvurulmamıştır.

İntihal Beyanı: Bu makale iThenticate tarafından taranmıştır.